Εἴχαμε βγάλει τὰ εἰσιτήρια καὶ καρτερούσαμε τὸ τραῖνο ποὺ θἄφτανε σὲ μισὴ ὥρα.

Ὁ κόσμος πηγαινούρχονταν σὰ ρέματα ποὺ ἀνακατώνουνταν καὶ πολὺ σπάνια μποροῦσε κανένας νὰ καλοξεχωρίση τὴ μορφὴ μιᾶς γυναίκας,γιατὶ οἱ περσότερες φοροῦσαν πυκνὰ βέλα στὸ πρόσωπο κ' ἔτρεχαν ἀνάμεσα στὸν κόσμο μὲ τὶς βαλίτζες στὸ χέρι. Ἄλλοι μαζωμένοι καὶ χωμένοι στὶς γοῦνες τους καρτεροῦσαν κουβεντιάζοντας καὶ κάνοντας συχνὰ ἀπότομες χερονομίες κι' ἄλλοι τριγύριζαν πάνου κάτου καπνίζοντας.

Μιὰ κοπέλλα ποὺ βαστοῦσε ἕνα σκυλάκι στὰ χέρια της σίμωσ' ἕναν ἀπὸ τοὺς πατριῶτες μου καὶ τὸν ρώτησε ποιό εἶναι τὸ τραῖνο γιὰ τὴ Νέα Ὑόρκη. Κεῖνος ταράχτηκε πειδὴς δὲν ἤξερε νὰ τῆς ἀπαντήση καὶ κρεμῶντας τὰ χέρια του ποὖχαν λυθεῖ στὸ θάρρος της τὴν κοίταξε, ἐνῶ στὸ πρόσωπό του ἀπλώθηκε ἕνα ἡλίθιο γέλιο.

Χαμογέλασε κείνη κ' ἔφυγε.

Ἐκεῖνος τὴν ἀκολουθοῦσε μὲ τὴ ματιά του καθὼς προχωροῦσε τρέχοντας, μὰ δὲν μπόρεσε νὰ τῆς βρῆ τίποτα ποὺ νὰ τὸν κάμη νὰ τὴ ζηλέψη. Ἔπειτα θυμήθηκε καὶ τὰ λόγια κεινοῦ ποὺ ἀπάντησε τ' ἀπόγιομα στὸ ξενοδοχεῖο,

—Ὅλες ἄτιμες. Ξανάπε κι' ἀρτὸς ἀπομέσα του.

Ξαναγύρισε λοιπὸν τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸ μέρος ποὺ θὰ σταμάτασε τὸ τραῖνο καὶ καρτεροῦσε μὲ τὴν ἴδια ἀπελπισιά.

Δίπλα εἴταν ἄλλοι μετανάστες ἀνακατωμένοι, μιλῶντας καθένας τὴ γλώσσα του δυνατά. Ὅλοι εἶχαν τοὺς μπόγους ἀφημένους καταγῆς κ' οἱ περσότεροι τοὺς πατοῦσαν λίγο μὲ τὄνα τους πόδι γιὰ κάθε ἀσφάλεια.

Εἶχαν φύγει τέλος καὶ μπῆκα στὸ καπνιστήριο τοῦ σταθμοῦ γιὰ νὰ καπνίσω ἕνα τσιγάρο. Κάθησα σ' ἕνα κάθισμα καὶ ζήτησα τοῦ διπλανοῦ μου σπίρτα.

— Εἶστε Γάλλος ; Μὲ ρώτησεν Ἀγγλικά.

— Ὄχι. Ἕλληνας. Ἔσεῖς ; Τονὲ ρώτησα πειδὴς κατάλαβα πὼς δὲν εἴταν Ἀμερικανὸς ἀπὸ τὴ χαλασμένη του προφορά.

— Ἀμερικανός.

Ἀργότερα ἄρχισε νὰ μοῦ μιλάη Ἑλληνικά. Στὴν ἀρχὴ ντρέπονταν νὰ πῆ πὼς εἶν' Ἕλληνας μὰ στερνὰ θέλησε νὰ μιλήση στὴ γλῶσσα του καὶ γι' ἀφτὸ μ' ἄνοιξε κουβέντα. Δὲν ἤθελε νὰ φανερωθῆ γιὰ Ἕλληνας γιατὶ τότε δὲ θἄχε καὶ δικαιώματα στὴ γύρα του ζωὴ ποὖνταν ξένη. Σκέφτουνταν πὼς μόνο ἂν εἴταν Ἀμερικανὸς θἄχε τὰ δικαιώματα σὲ μιὰ χῶρα τόσο ζηλεφτὴ καὶ προοδεμένη.

Κι' ἀφτὸς ἀφοῦ μίλησε μὲ τὴν ἴδια ἀπελπισιὰ γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, ποὺ μιλοῦσαν ὅλοι, ἔφυγε.

Ἔμεινα μόνος καὶ κύταζα τοὺς γύρα μου.

Ὅλοι σκυφτοὶ διάβαζαν φημερίδα καπνίζοντας. Σ' ὅλων ὅμως τὰ πρόσωπα τὴν ἴδια ἔκφραση ἔβλεπα. Κάθε τους κίνημα, κάθε ματιά τους εἴταν καὶ μιὰν ἀνάγκη. Κι' ἔτσι περνοῦσεν ἡ ζωή τους ποὖταν ἡ μεγαλήτερη ἀνάγκη τους. Καθένας τους ἔβλεπε πὼς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑπάρχει καὶ γι' ἀφτὸ κι' ἀφτοὶ ἀναγκασμένοι ζοῦσαν.

Φαίνονταν ὅμως πὼς δὲν τοὺς στενοχώρασε καὶ τόσο πολὺ ἡ ἀνάγκη τῆς ζωῆς γιατὶ ἔβλεπαν πὼς σὲ πολλὲς στιγμὲς εἶναι κι' ἐφχάριστη. Ἔτσι κάθονταν ὅλοι τους κοιτῶντας μ' ἀπάθεια γύρα τους χωρὶς καμιὰ συγκίνησι.

— Πότε θἄρτει ἡ ζωή ; Εἶπα μέσα μου.

Καὶ φανταζόμουνα τὴ ζωὴ σὰν ἕνα ξύπνημα σὰ μιὰ ἀνατολὴ ἥλιου ποὺ θ' ἀνατείλει μέσα ἀπὸ τὴ γῆς. Καὶ φανταζόμουνα τὴ λεφτεριὰ τοῦ ἀνθρώπου σὰ μιὰ μέρα ἡλιοπλημμυρισμένη, μέρα χαρᾶς, μέρα ἀνάστασης καὶ ποὺ θὰ ἰδῶ τὴν ἀγάπη νὰ βγαίνει ξεσπαθωμένη μέσα ἀπὸ τὰ βύθη τοῦ πόνου !

Boston. *7 Δεκέβρη 1906.*

ΑΝΤΡΕΑΣ ΔΕΒΑΡΗΣ

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΕΠΙΤΑΦΙΑ

1.

Τὸ μνῆμα αὐτὸ κολοκυθιῶν μποστάνι πόχει γίνει
Τὸ Βάλβη τὸ Σταμάτιο στὴν ἀγκαλιά του κλείνει.
Τὴν ὥρα τὴν ὀλότρεμη τῆς Κρίσης θὰ ξυπνήση
Κ' ἐμπρὸς στὸ θρόνο τοῦ Ἀναρχου θὰ πάη νὰ γονατίση·
Τὰ χέρια του μ' εὐλάβεια ἔπειτα θὰ κουνήση
Δίκιο, ποὺ τὸν ἀδίκησεν ἡ φύση, νὰ ζητήση.

2.

Τέλος κ' ἐσὺ ἀναπαύτηκες, νεολατῖνε Τζώρτζη,
Τὴ Ρώμη καὶ τὴν Κέρκυρα, πατρίδες ποὖχες δύο.
Σὰν ἥρωας ἐργάστηκες στὸν κόσμο αὐτὸν, ἀδιάκοπα
Ὀνειρευόμενος γλυκὰ νὰ πλάσης ἕνα Ὠδεῖο.

ΠΕΙΡΑΙΩΤΗΣ

"Ο ΝΟΥΜΑΣ,,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὀφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεῖα Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλή]. Στὸ Βόλο, βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἑνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ὁ κ. Μεσσίας καὶ ἡ πρεσβεία τῆς Λόντρας. —Τὸ μοναδικὸ χάρισμά του. — Οἱ ἄλλοι δυό—Ὁ Βοσπορίτης—Οἱ Ἑλληνοβούργαροι—Χαρτὶ κ' ἐκδότες—Τὸ πρόγραμμά του.

ΑΝ πιστέψει κανεὶς τὶς φημερίδες μας, ὁ Μεσσίας ποὺ θὰ μᾶς σώσει βρέθηκε καὶ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴ Λόντρα, καὶ τονὲ λένε Γεννάδιο, κ' εἴταν πρῶτα πρέσβης, καὶ φοροῦσε μάλιστα καὶ φουστανέλλα στὶς ἐπίσημες τελετὲς, κ' εἶναι τώρα ὑποψήφιος βουλευτὴς κ' ὑποψήφιος πρέσβης.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ κ. Μεσσίας πρέπει, φωνάζουν οἱ φημερίδες, νὰ μπεῖ τὸ δίχως ἄλλο μέσα στὴ Βουλὴ γιατὶ ἀλλιώτικα χαθήκαμε. Βέβαια, ἔτσι εἶναι, ἀφοῦ τὸ λέει ὁ τύπος. Κι ὁ τύπος στὴν Ἑλλάδα δὲ λέει ποτὲ ψέματα καὶ δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ψέματα οὔτε τούτη τὴ φορά

Ὁ κ. Γεννάδιος ἔχει πολλὴ προσόντα, (δὲν τὰ ξέρουμε, μὰ οἱ φημερίδες ἔτσι μᾶς λένε καὶ τὶς πιστεύουμε), μὰ τὰ σπουδαιότερα προσόντα τοὖ εἶναι . . ὁ κ. Μεταξᾶς καὶ ἡ πρεσβεία τῆς Λόντρας. Ἂ δὲν εἴταν πρέσβης ὁ κ. Μεταξᾶς, δὲ θἀναγορευόταν Μεσσίας ὁ κ. Γεννάδιος, οὔτε ἀπὸ τὴν «Ἀκρόπολη», οὔτε ἀπὸ τὸ «Νέο Ἄστυ», οὔτε ἀπὸ τοὺς «Καιροὺς», ποὺ ἀντιπαθοῦν κ' οἱ τρεῖς του τρομερὰ τὸν κ. Μεταξᾶ καὶ μᾶς πῆραν ταὐτιά μας μὲ τὸν κ. Γεννάδιο. Ἡ «Ἑστία» ἡ καημένη συμπαθεῖ τὸν κ. Μεταξᾶ καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὸν ἀναγνωρίζει γιὰ Μεσσία.

Λὲς κι ὁ Σοφοκλῆς, στὰ παθήματα τοῦ ἀῤῥώστου, παρατήρησε ὡς καὶ τὰ παραμικρὰ μὲ γιατροῦ παρατηρικότητα, γιατὶ ὅταν ὁ πόνος τὸν πλακώνει καὶ τὸν τρελλαίνει καὶ μόλις μπορεῖ μιλιὰ νὰ βγάλη καὶ παρακαλεῖ τὸ Νεοπτόλεμο νὰ τοῦ δώση βοήθεια κ' ἔπειτα τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴν τὸν ἀγγίξη γιὰ τὄνομα, προτοῦ πέση χάμου, ποὺ ὄρθιος πιὰ δε βαστιέται, γυρνᾷ τὸ μάτι καὶ κοιτάζει πρὸς τἀπάνω, θαῤῥεῖς καὶ τοῦ ἔρχεται σεληνιασμός:

Τ' ὡραιότερο εἶναι σὰν τὸν παίρνει ὁ ἄϋπνος ὁ ὕπνος, σὰν κοιμᾶται καὶ δὲν κοιμᾶται. Οἱ ἀῤῥῶστοι, λέει ὁ ποιητής, βλέπουνε ὡς καὶ στὸν ὕπνο τους· ἔτσι κι ἀφτὸς βλέπει ὅπως κ' οἱ πεθαμμένοι θὰ βλέπουνε στὸν Ἅδη, *ἀλλά τις ὡς Ἀΐδᾳ παρακείμενος ὁρᾷ*. Οἱ διάφοροι ἐκδότες ποὺ τὸ σκολιάζουνε δὲν τὸ καταλάβανε καὶ τοὺς φάνηκε τὸ *ὁρᾷ* δίχως νόημα, ἐπειδὴ δὲ συλλογιστήκανε πὼς ὁ Φιλοχτήτης κοιμᾶται μὲ τὰ μάτια του ἀνοιχτα. Βλέπει καὶ δὲ βλέπει, πόσο *ἀνόμματος* μοιάζει, πότε μοιάζει σὰ νὰ μὴ τοῦ ἀπομείνανε πιὰ παρὰ τὰ θολὰ ἐκεῖνα, τἄδεια καὶ τἄβλεπα τῶν πεθαμμένωνε τὰ μάτια. Γιὰ τοῦτο κι ὁ χορὸς παρακαλεῖ τὸν ὕπνο νὰ βαστᾷ μπρὸς στὰ μάτια τοῦ ναρκωμένου τὸ φῶς ποὺ τἀποκοίμισε· *ὄμμασι τὰν δ' αἴγλαν ἃ τέταται τανῦν*. Ἂν εἴτανε τὰ μάτια του σφαλοιχτὰ καὶ νυχτωμένα, δὲ θἄλεγε τίποτα γιὰ τὸ φῶς.

Καὶ πάλε ὁ κ. καθηγητὴς ἀποροῦσε μὲ τὴν τέχνη τοῦ Σοφοκλῆ. Ὅσα μᾶς ξεϊστορεῖ ἀδιάκοπα γιὰ τὴν ἀῤῥώστια τοῦ Φιλοχτήτη, συντελοῦνε θαμάσια στὸ σκοπὸ τῆς τραγῳδίας Ὑλικὸ ἀπεικόνισμα τῆς ἀῤῥώστιας, ἠθικὸ ζουγράφισμα τῆς ψυχῆς, στέκουνε στὴν ἴδια γραμμή. Ὁ Νεοπτόλεμος, ποὺ παρακολουθεῖ τὸ Φιλοχτήτη σὲ κάθε βῆμα, ποὺ ξέρει καὶ τί βοτάνια τοῦ χρειάζουνται γιὰ νὰ βρῆ λίγη παρηγοριά, ποὺ ἔμαθε τώρα τὸ εἶδος τῆς ἀῤῥώστιας, τῆς σουβλερῆς, διαβατάρικης κι ἀκατάπαφτης, ποὺ τὸ αἷμα, σὰν τρέχει, τὸ θωρᾷ μὲ τὰ μάτια του, ποὺ τὸν ἀκούει τὸν ἴδιον σὰ σκούζει *ἆ ἆ ἆ ἆ*—γιατὶ στὴ σκηνή, ὄχι στὰ παρασκήνια, γίνουνται ἀφτά — ὁ Νεοπτόλεμος, ἀνήθελά του, ἂν καὶ ἄραξε στὴ Λῆμνο μ' ἄλλα σκέδια, καταντᾷ φίλος καὶ γιὰ νὰ ποῦμε παραμάννα τοῦ ξωρισμένου. Πότε ὅμως, πρώτη φορά, κλονίζεται, ἀλλάζει γνώμη, σιχαίνεται τὴν ἀπάτη καὶ λέει στὸν ἀπατημένο τὴν ἀλήθεια ὅλη; Τὰ λέει, ἀφοῦ νόμισε πὼς πέθανε πιὰ ὁ κακορίζικος, ὕστερις ἀπὸ τὸν ἄϋπνο τὸν ὕπνο. Τότες, ἀντικρύζοντας κατάμματα τὸ νόσημα τὸ τρομερό, τότες συγκινιέται· τότες κ' ἡ συνείδησή του ξυπνᾷ.

Νὰ μὴν τὰ κρύφτουμε, ὁ κ. καθηγητὴς εἴτανε κάμποσο ἐφκαριστημένος ποὺ τὰ ξεδιάλισε στὸ σοφό του τὸ ἐργαστήρι τὰ ψυχολογικὰ καὶ νοσολογικὰ τῆς λαμπρῆς τραγῳδίας. Ἴσως κιόλας ἐννοιωθε μερικὰ πράματα καλήτερις ἀπὸ ἁπλοὺς δασκάλους, γιατὶ κι ἀφτουνοῦ ἡ συνείδησή του εἶχε ξυπνήσει στὸ θάνατο τῆς Ὅλιας, γιατὶ πονοῦσε ἀκόμη ὁ χαροκαμένος καὶ στὴ δουλειά του ἀπάνω.

Μεσημέρι. Πῆγε στὴν τραπεζαρία. Ὁ Ἀντρέας ἀγαποῦσε τὶς ὁμιλίες, καὶ στὸ τραπέζι πάντα πρόθυμος νὰ κουβεντιάζη, ὄχι μόνο γιὰ τὴ διασκέδαση τῆς μικρῆς, μὰ ἐπειδὴ κ' ἡ ἀδερφή του ἡ Ἄννα διόλου ἀδιάβαστη δὲν εἴτανε. Ἄρχισε καὶ τοὺς ἔκαμε λόγο γιὰ Σοφοκλὴ καὶ Φιλοχτήτη. Δὲν τοὺς τὰ εἶπε μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σῖγμα, παρὰ μὲ τρόπο γενικό, χαραχτηρίζοντας τὸν ποιητὴ καὶ τὸ δρᾶμα του, λέγοντας κάτι καὶ γιὰ ὅσα ὁ ἴδιος εἶχε στοχαστῆ, ἑρμηνέβοντας τὸ κείμενο τὸ κλασσικό, ποὺ ἔμελλε τὴν ἄλλη μέρα νὰ τὸ ξηγήση καὶ στὸ μάθημά του τῆς Σορμπόννας. Μὰ μήτε στὸ μάθημα, μήτε στὸ φαγί, ἐννοεῖται, δὲν εἶχε τὸ ὕφος ἐκεῖνο τὸ διδαχτικό, ποὺ τἔχουνε πολλοὶ συναδέρφοι του ἀπὸ κάποιο ἀπαγγελματικὸ συνήθειο. Ἡ αἰτία εἴτανε θαῤῥῶ πὼς ἅμα ἐπιανε τίποτις νὰ μελετήση,